

77. *Spiraea salicifolia* L. — Tawuła bawolina, T. wierzbolistna

Podobnie jak i gatunek poprzedni, tawuła ta charakteryzuje się dysjunktywnym zasięgiem, rozdzielonym na część azjatycką (ciągłą) i europejską (porozrywaną). W części europejskiej, być może, jest tylko w wielu miejscach oddawna uprawiana i zdziczała, chociaż w niektórych krajach (np. w Polsce i w Bułgarii) jest gatunkiem rodzimym.

W Polsce *S. salicifolia* podawana jest z wielu stanowisk, lecz nie wszystkie można uznać za naturalne. Do takich stanowisk zaliczają się przede wszystkim te, które położone są na południowym krańcu województwa lubelskiego oraz w województwie rzeszowskim, zwłaszcza na obszarze Puszczy Sandomierskiej. W tych rejonach występuje tawuła bawolina w identycznych niemal warunkach i w podobnych zbiorowiskach roślinnych, zbliżonych do zespołów: *Saliceto-Franguletum* i *Alnetum glutinosae*. Są to podmokłe, torfiaste i zakrzewione łąki, przeważnie śródleśne, pobrzeża graniczących z nimi lasów oraz podmokłe lasy olszowe. *S. salicifolia* najlepiej rośnie w miejscach niezbyt ocienionych lub w pełnym oświetleniu, podczas gdy w zwartych drzewostanach nie kwitnie i stopniowo zamiera. Występuje razem z: *Alnus glutinosa*, *Padus avium*, *Salix cinerea*, *S. aurita*, *Frangula alnus*, *Humulus lupulus*, *Lysimachia vulgaris*, *Lythrum salicaria*, *Lycopus europaeus*, *Eupatorium cannabinum*, *Filipendula ulmaria*, *Solanum dulcamara* i *Solidago serotina*.

Rośnie na żyznych, próchnicznych glebach o wysokim poziomie wód gruntowych, przy $pH=5-6$. Rozmnaża się wegetatywnie przy pomocy licznych podziemnych pędów, a jej system korzeniowy rozwija się głównie na głębokości 10–15 cm. W dogodnych warunkach tworzy kępy o średnicy kilku do kilkunastu metrów. Rozsiewa się tylko na tych miejscach gdzie roślinność zielna uległa przerzedzeniu, a gleba odsłonięciu.

Występuje zwykle z dala od siedzib ludzkich, w miejscach trudno dostępnych, w głębi większych kompleksów leśnych, w pobliżu rowów odpływowych, strumieni i rzek. Chociaż jej stanowiska w Polsce są nieliczne, to jednak na większości z nich rośnie obficie i bujnie. Tam, gdzie na skutek prac melioracyjnych wierzchnia warstwa gleby została silnie obsuszona, *S. salicifolia* zasycha i ginie.

Mapkę punktowego rozmieszczenia *S. salicifolia* na Lubelszczyźnie opublikowali w 1961 r. K. Karczmarsz i T. Krzaczek (Ann. U.M.C. Skłod., sct. C., 16, 3), a dla całej Polski w 1963 r. K. Browicz (Roczn. Sekc. Dendr. PTB., 17).

Similarly as the previous species *Spiraea salicifolia* has a disjunctive range of distribution, divided into a continuous Asiatic part and a patchy European one. In the European part of its range it may have been in cultivation in many areas for a considerable time and has gone wild, however in some countries, as for example in Poland and Bulgaria it is an endogenous species.

S. salicifolia has been reported from many localities in Poland, however not all of them can be considered as natural. Primarily the stands in the southern part of Lublin District and in the Rzeszów District, particularly in the Puszcza Sandomierska, can be considered as natural. In these regions the species occurs in almost identical conditions and in similar plant communities, related to the *Saliceto-Franguletum* and *Alnetum glutinosae* type of associations. They are wet, peat fens with shrubs, generally occurring in forests or on forest edges or else boggy alder woods. *S. salicifolia* grows best in slightly shaded places or in full light whereas under closed canopy it does not flower and gradually dies out. It grows together with *Alnus glutinosa*, *Padus avium*, *Salix cinerea*, *S. aurita*, *Frangula alnus*, *Humulus lupulus*, *Lysimachia vulgaris*,

Lythrum salicaria, *Lycopus europaeus*, *Eupatorium cannabinum*, *Filipendula ulmaria*, *Solanum dulcamara* and *Solidago serotina*.

It grows on fertile, humus soils with a high water table and a $pH=5-6$. It regenerates vegetatively by means of numerous rhizomes, and its root system develops mainly in the top 10–15 cm. of the soil. In favourable conditions it forms clumps up to several meters in diameter. It regenerates by seedlings only in places where the herbaceous vegetation has thinned and the soil became exposed.

It is usually found away from human settlements, in places not easily accessible, well inside larger forest areas, near dykes, streams and rivers. Even though there are few localities in Poland where it can be found, on most of them it grows abundantly and profusely. Where due to artificial draining the upper layers of the soil were dried *S. salicifolia* dies.

A point map of *S. salicifolia* distribution in the Lublin District has been published in 1961 by K. Karczmarz and T. Krzaczek (Ann. U.M.C. Skłod., sect. C., 16, 3) and for the whole of Poland in 1963 by K. Browicz (Roczn. Sekc. Dendr. P.T.B., 17).

Также, как и предыдущий вид *S. salicifolia* L. характерна дизъюнктивным размещением, разделяющимся на азиатскую (сплошную) и европейскую (разорванную). В европейской части, быть может во многих местах она издавна культивировалась и одичала, хотя в некоторых странах (напр. в Польше и в Болгарии) является местным растением.

В Польше *S. salicifolia* представлена многими местонахождениями, но не все можно признать натуральными. К таким местонахождениям следует отнести прежде всего те, которые расположены на южной окраине Люблинского воеводства, а также в Жешовском воеводстве, особенно в Сандомирской пуце. В этих районах *S. salicifolia* выступает в идентичных условиях и в похожих растительных сообществах, приближенных к сообществам: *Saliceto-Franguletum* и *Alnetum glutinosae*. Это подмокшие, торфяные и поросшие кустарниками луга по преимуществу средилесные, а также опушки граничащих с ними лесов, и подмокшие ольховые леса. *S. salicifolia* лучше всего растет в местах не слишком затемненных или же в полном свете, тогда как в полных насаждениях она и цветет и частично замирает. Выступает совместно с: *Alnus glutinosa*, *Padus avium*, *Salix cinerea*, *S. aurita*, *Frangula alnus*, *Humulus lupulus*, *Lysimachia vulgaris*, *Lythrum salicaria*, *Lycopus europaeus*, *Eupatorium cannabinum*, *Filipendula ulmaria*, *Solanum dulcamara* и *Solidago serotina*.

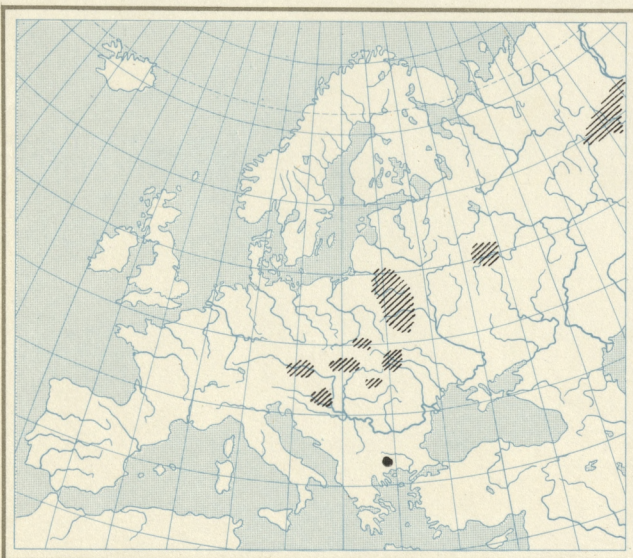
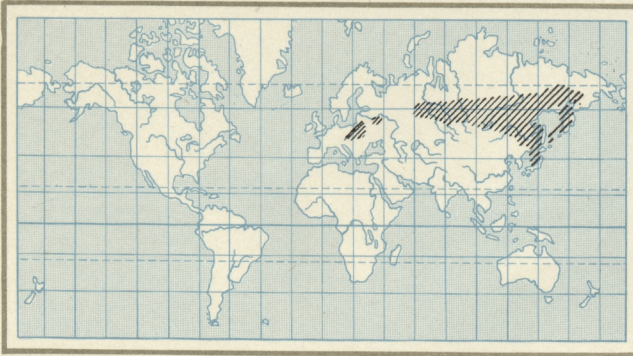
Растет на урожайных перегойных почвах с большим уровнем почвенной воды при $pH=5-6$. Размножается вегетативным способом при помощи многих корневых побегов, а ее корневая система развивается главным образом на глубине 10–15 см. При благоприятных условиях образует кучки диаметром в несколько метров. Рассеивается только на тех местах, где зеленая растительность подвергается прореживанию, а почва открытию. Обыкновенно выступает издали от человеческих жилищ, в недоступных местах, в глубине больших лесных ассоциаций, вблизи водосточных рвов, ручьев и рек. В Польше на своих немногочисленных местонахождениях растет обильно и буйно. Там, где мелиоративные работы сильно обсушивают верхний слой почвы, *S. salicifolia* сохнет и гибнет.

Карта расположения отдельных очагов *S. salicifolia* в Люблинском воеводстве опубликована Карчмажем и Кжачеком в 1961 г. (Ann. U. M. C. Skłod., sect. C., 16,3), а во всей Польше К. Бровичем в 1963 г. (Roczn. Sekc. Dendr. PTB., 17).

STANOWISKA – LOCALITIES – МЕСТОНАХОЖДЕНИЯ

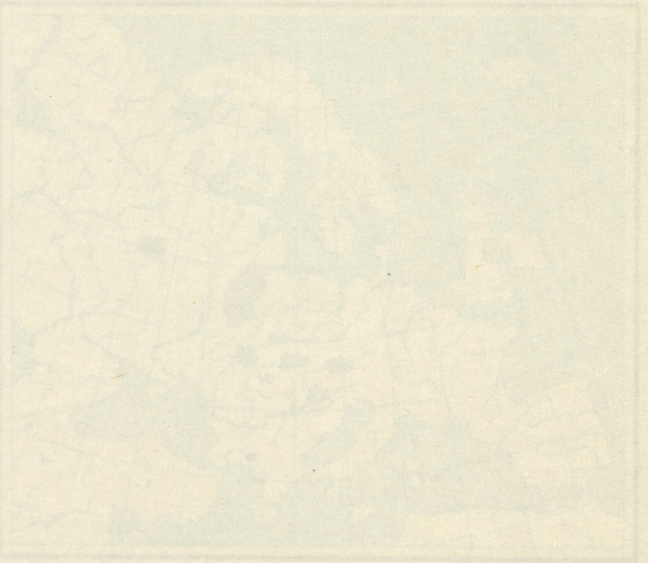
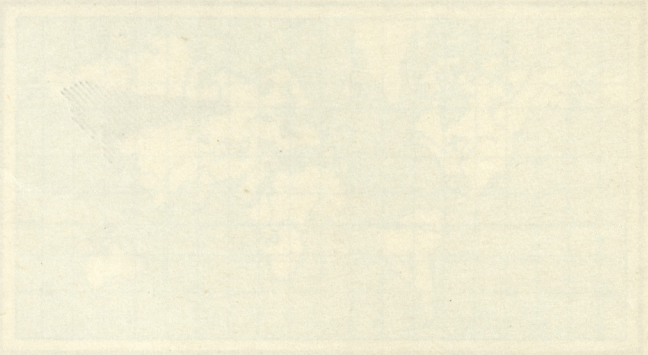
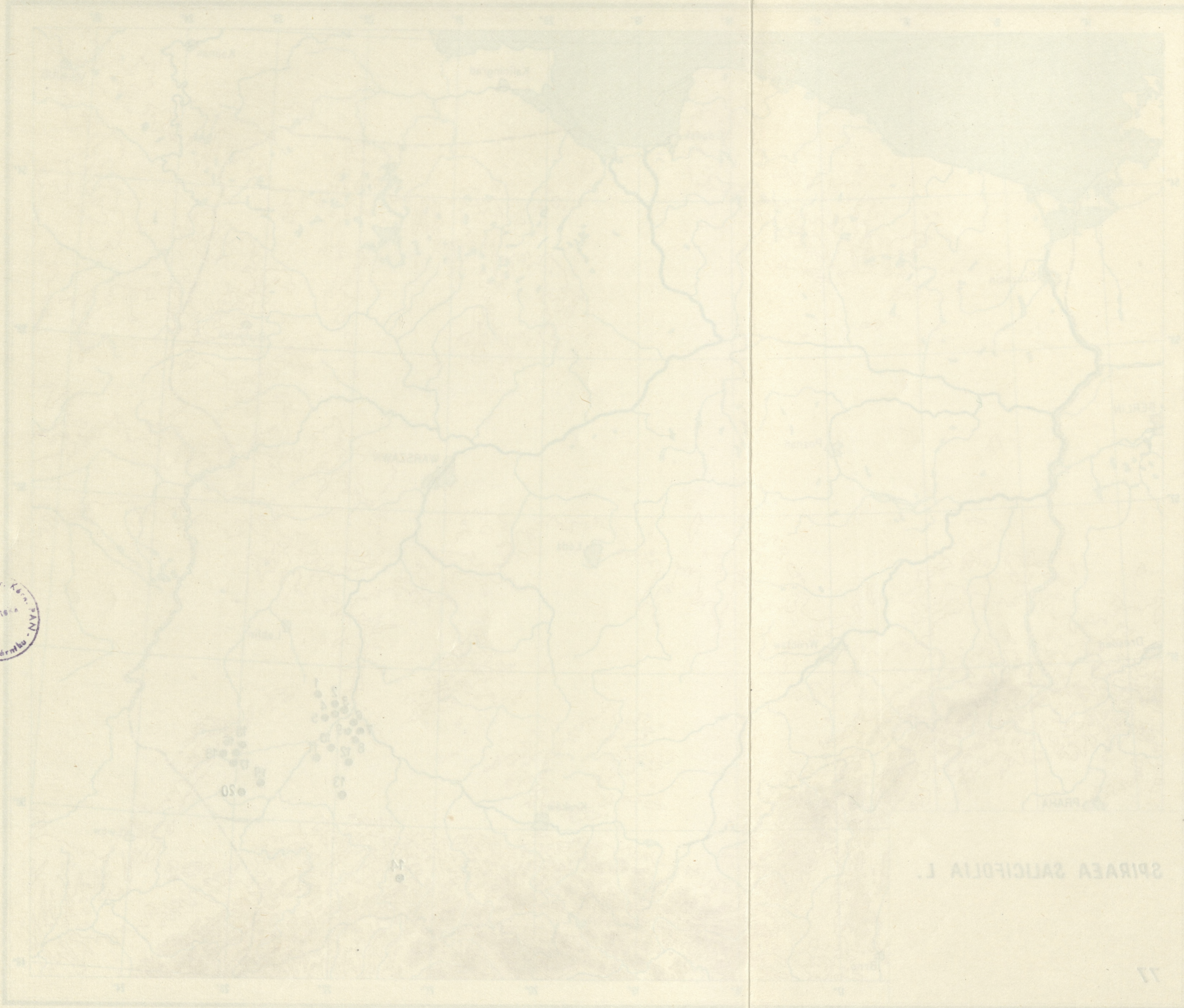
1. Potoczek nad Sanną (Karczmarz, Krzaczek, 1961, Ann. U.M.C. Skłod., sect. C., 16, 3)!!
2. Nadl. Lipa, leśn. Brzózka (Browicz, 1963, Roczn. Sekc. Dendr. PTB, 17)!!
3. Antoniów (Browicz, l. c.)!!
4. Nadl. Radomyśl, leśn. Brzózka, oddz. 99–101 (Browicz, l. c.)!!; Wola Rzeczycka (Dąbrowska, 1928)!
5. Nadl. Jastkowice, leśn. Rzeczyca Długa, koło Dąbrowy Rzeczyckiej (Browicz, l. c.)!!
6. Sokolniki – Nadl. Buda Stalowska, leśn. Żupawa (Knapp, 1872, Die bisher bekannt. Pfl. Galiz.)!!
7. Mokrzyzów i Stale, pow. Tarnobrzeg (Knapp., l. c.)!!
8. Nadl. Buda Stalowska, leśn. Berówka i Lipie (Browicz, l. c.)!!
9. Grębów (Jachno, 1866)!

10. Nowosielec, na torfiastych łąkach (Radomski, 1927, Kosmos, 52); Nadl. Nisko, leśn. Pogoń (Browicz, l. c.)!!
11. Nadl. Zagroda, leśn. Groble, blisko Popielarni (Inst. Bot. U. J., 1938)!!; Nadl. Rudnik, leśn. Kopki (Browicz, l. c.)!!
12. Nadl. Kolbuszowa, leśn. Wilcza Wola (Browicz, l. c.)?
13. Nadl. Głogów, koło Machniczówki, przysiółek Leśna Wola (Browicz, l. c.)?
14. Wola Cieklińska, na łąkach (Wołoszczak, 1896, Spraw. Kom. Fizj., 31).
15. Aleksandrów k. Józefowa (Karczmarz, Krzaczek, 1960, Frag. Fl. et Geo. 6, 3); Sigła, na wschód od Aleksandrowa i Kozaczyzna na południe od Sigły (Karczmarz, Krzaczek, 1961, l. c.)
16. Kozaki na południe od Kozaczyzny (Karczmarz, Krzaczek, 1961, l. c.)!!; Osuchy (Karczmarz, Krzaczek, 1960, l. c.)!!
17. Olchowice na południe od Osuch i Zamek na południe od Olchowca (Karczmarz, Krzaczek, 1960, l. c.)
18. Banachy koło Narola (Karczmarz, Krzaczek, 1961, l. c.)
19. Nadl. Sieniawa, leśn. M. ajdan (Nowiński, 1929, Stos. geobot. połudn.-wsch. krańca Puszc. Sandom.)!!; Pawłowa (Nowiński, l. c.)
20. Nadl. Wiązownica, leśn. Zapalów, oddz. 141 (Browicz, l. c.)!!

SPIRAEA SALICIFOLIA L.

77

Biblioteka
Krajoznawcza
Kórnik

SPIRAEA SALICIFOLIA L.

77